

DIAMANT

DE GOUDEN EEUW

Causaliteit is een lastige vaardigheid voor leerlingen: het classificeren en bedenken van oorzaken en gevolgen van een gebeurtenis. Om vervolgens dan ook nog eens te bepalen welke oorzaak of gevolg nu het meeste heeft bijgedragen aan een gebeurtenis, lijkt helemaal onbegonnen werk. De werkvorm 'Diamant' helpt hierbij. Door met medeleerlingen te discussiëren over de gebeurtenis en haar oorzaken, leren leerlingen betekenis te geven aan oorzaken, gevolgen daarvan te bedenken en deze vervolgens naar waarde te classificeren.

De 'Diamant' laat leerlingen:

- oorzaken van een gebeurtenis bedenken
- van oorzaken gevolgen bedenken
- onderscheid maken tussen politieke, culturele en economische oorzaken
- betekenis geven aan oorzaken
- de complexiteit van gebeurtenissen uitleggen

Onderwerp	De Gouden Eeuw. Bij deze werkvorm hoort het kenmerkend aspect 'wereldwijde handelscontacten, handelskapitalisme en het begin van een wereldeconomie'
Activiteit	Leerlingen doorlopen verschillende rondes waarin ze uiteenlopende activiteiten moeten verrichten
Tijdsduur	De werkvorm duurt 50 minuten, inclusief nabespreken
Beginsituatie	Niveau: bovenbouw havo/vwo In de klas is er aandacht geweest voor de verschillende oorzaken van de Nederlandse Gouden Eeuw en het verloop ervan
Instrueren	Wat: hiërarchie maken van de oorzaken van het begin van de Gouden Eeuw Hoe: een schema met oorzaken aanvullen door gevolgen daarbij te bedenken. Op basis van het schema de oorzaken in een diamant plaatsen Waarom: het verklaren van gebeurtenissen is complex
Uitvoeren	Leerlingen werken in tweetallen en doorlopen de verschillende rondes. Leerlingen vullen het oorzaak-gevolg schema in. Daarna plaatsen ze de kaartjes (oorzaken) in de diamant. Vervolgens vullen ze het opdrachtenblad in.
Nabespreken	Wat: wat heb je op het lege kaartje ingevuld? Welke drie oorzaken staan bovenin en onderin in de diamant? Hoe: hoe heb je vastgesteld of een oorzaak belangrijker was dan een andere? Waarom: het verklaren van een gebeurtenis is complex. Leg dit uit aan de hand van de sedentaire revolutie. Advies is om iedere ronde 10 minuten te laten duren en deze dan vervolgens gezamenlijk na te bespreken (dit om te voorkomen dat leerlingen gedurende het proces niet te herstellen fouten maken).

Literatuurverwijzingen:

- Aardema, A. (red.), *Leerlingen construeren het verleden: Actief Historisch Denken 3* (Boxmeer, 2011).
- Havekes, H. (red.), *Geschiedenis doordacht: Actief Historisch Denken 2* (Boxmeer, 2005).
- Fisher, P. (red.), *Thinking Through History* (Londen, 2000).
- Vries, J. de (red.), *Actief Historisch Denken: Opdrachten voor activerend geschiedenisonderwijs* (Boxmeer, 2004).

Deze werkvorm is volledig tot stand gekomen om geschiedenisdocenten te inspireren activerende didactiek toe te passen in hun lessen. Mocht u van mening zijn dat in deze specifieke werkvorm content gebruikt is waarover u copyright beschikt, kunt u zich wenden tot de beheerder van de website.

DIAMANT

DE GOUDEN EEUW

Vanaf 1576 begint in de Noordelijke Nederlanden een lange periode van economische groei en welvaart: De Gouden Eeuw. Wat waren de belangrijkste oorzaken? In deze werkvorm ga je op deze vraag een antwoord formuleren. Doorloop hiervoor de verschillende rondes.

Ronde 1

Bekijk de oorzaken die in het schema hieronder beschreven staan. Vul in het schema het gevolg (of de gevolgen) van die oorzaken in. Als je het niet zeker weet mag je in je boek kijken. Als het schema is ingevuld, ga je naar de volgende ronde.

Vanaf 1576 speelt de oorlog tegen Spanje zich af buiten Holland en Zeeland.	
Moedernegotie: De Hollanders halen graan uit het gebied rond de Oostzee.	
Specialisatie: boeren leggen zich toe op tuinbouw, vlees, zuivel of gewassen voor de nijverheid.	
1585 - Val van Antwerpen: veel kooplieden en handwerkslieden vluchten naar Hollandse en Zeelandse steden.	
Bijzondere staatkundige positie van de Republiek.	
Regenten hadden nauwe contacten met kooplieden en waren vaak door familiebanden verbonden.	
1602 - Oprichting VOC door Staten-Generaal	
Steden proberen migranten te lokken omdat er in de Republiek veel arbeidskrachten nodig zijn.	
In de Republiek is er veel vraag naar luxegoederen en schilderkunst.	

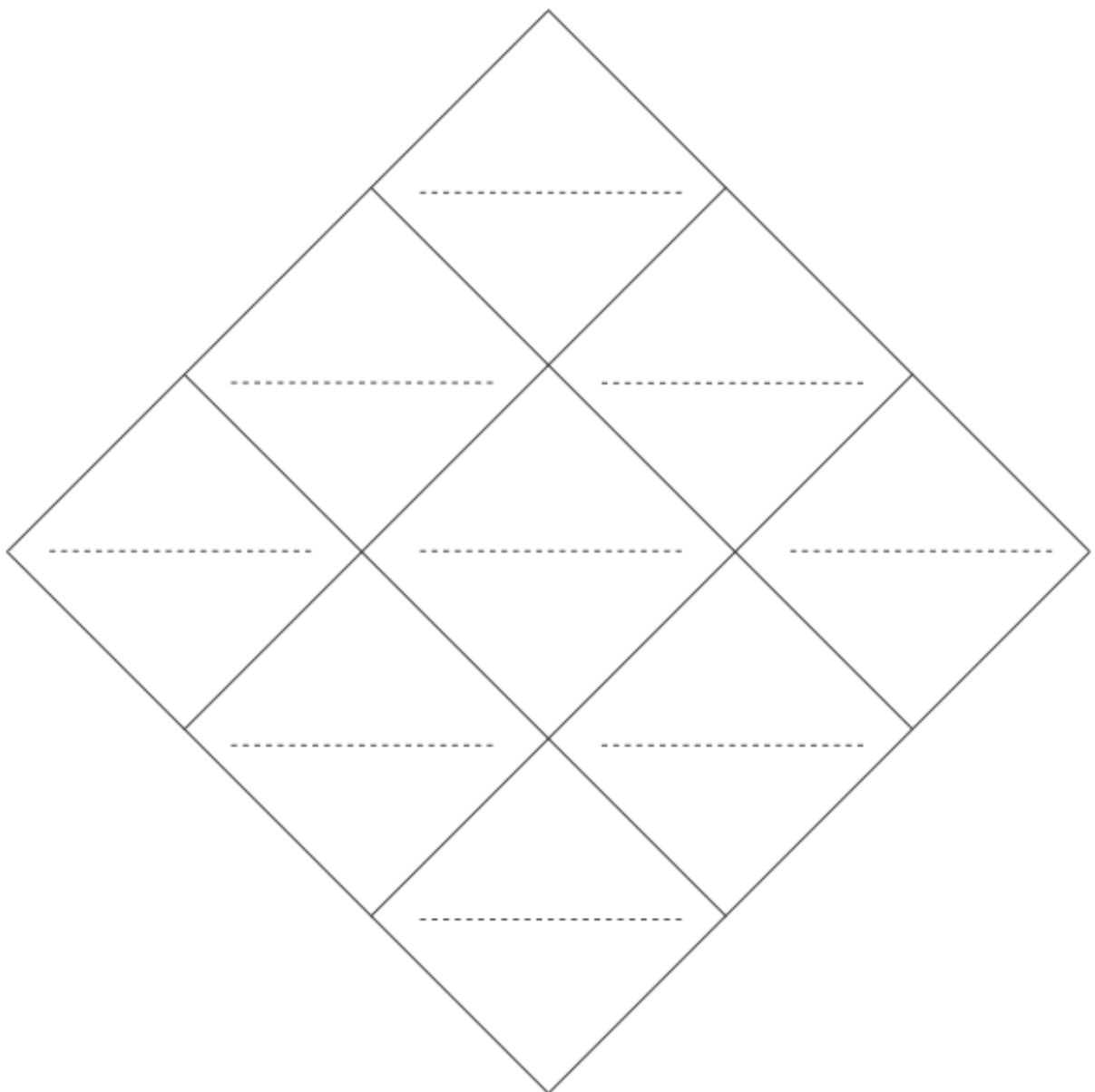

DIAMANT

DE GOUDEN EEUW

Ronde 2

Knip de negen kaartjes uit het blad dat je van je docent krijgt en plaats ze samen met je medeleerling in de grote lege diamant. Bedenk bij het samenstellen van de diamant dat je de minst belangrijke oorzaak voor het ontstaan van de Gouden Eeuw helemaal onderin plaatst. Hoe hoger je in de diamant komt, des te belangrijker vind je de oorzaak. Als je het met elkaar eens bent over de samenstelling van de diamant schrijf je de oorzaken in de lege diamant.

**oorlog verplaatst zich buiten Holland
en Zeeland**

specialisatie

bijzondere staatkundige positie

oprichting VOC

**veel vraag naar luxegoederen in de
Republiek**

Moedernegotie

Val van Antwerpen

**regenten die nauwe contacten met
kooplieden hadden**

steden lokken migranten

Ronde 3

Geef door middel van een kleur in de diamant aan om welke soort van oorzaak het gaat. Probeer een oorzaak onder één van de kleuren onder te brengen. Het gaat om accenten. Mocht een oorzaak onder meer verschillende soorten te plaatsen zijn, breng dan meerdere kleuren aan.

Kleur oorzaken van overwegend:

- politiek-bestuurlijke aard: **blauw**
- sociaal-economische aard: **rood**
- cultureel-mentale aard: **groen**

DIAMANT

DE GOUDEN EEUW

Ronde 4

Nadat je samen met medeleerlingen die diamant naar jullie eigen goeddunken hebt voltooid, beantwoord je onderstaande vragen individueel.

1. Bekijk de 'Diamant' en geef aan welke oorzaak jullie als belangrijkste hebben geplaatst. Beargumenteer jullie keuze.

2. Bekijk de 'Diamant' nogmaals en geef aan welke oorzaak jullie als minst belangrijk hebben geplaatst. Beargumenteer jullie keuze.

bron 1 – winst en verlies van de Verenigd Oost-Indische Compagnie

Jaar	Winst/verlies in gulden
1621-1630	500000
1631-1640	12000000
1661-1670	1000000
1691-1700	-10000000

3. Bestudeer bron 1. Veranderd deze bron iets aan de door jullie gemaakte diamant? Waarom wel of niet?

Een historicus stelt: 'De Gouden Eeuw kwam ten einde in 1672'.

4. Leg de uitspraak van de historicus uit.
